

Sygn. akt I ACa 413/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek (spr.)
Sędziowie:	SSA Jerzy Bess SSO del. Elżbieta Bednarczuk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Barbara Piaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenie (...) w W.

przeciwko D. B.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 20 lutego 2013 r. sygn. akt VII GC 18/13

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 413/13

UZASADNIENIE

Powód Stowarzyszenie (...) w W. domagał się od pozwanego D. B. zapłaty kwoty 1254,60 zł wraz z odsetkami, tytułem wynagrodzenia autorskiego wynikającego z umowy licencyjnej zawartej między stronami w dniu 3 czerwca .2009r za publiczne odtwarzanie utworów w lokalu prowadzonym przez pozwaną.

Pozwany nie udzielił odpowiedzi na pozew i nie stawił się na rozprawie. W konsekwencji - Sąd Okręgowy w Kielcach wydał wyrok zaoczny (art.339 kpc) uwzględniający powództwo częściowo, zasądzając od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 1020 zł z ustawowymi odsetkami od poszczególnych części składowych, a w pozostałej części oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy rozstrzygnięcie to oparł na ustaleniu , że strony łączyła umowa z 28 kwietnia 2009r nr (...) na publiczne odtwarzanie utworów w lokalu prowadzonym przez pozwanego w K..

Z tytułu publicznych odtworzeń utworów określonych szczegółowo w umowie pozwana zobowiązana była do zapłaty na rzecz powoda wynagrodzenia autorskiego począwszy od lipca 2009r w wysokości 255 zł kwartalnie określonego w § (...) umowy.

Powódka wystawiała stosowne faktury z tym, że za okres od 1.04.2011r zawierały one podatek VAT w wysokości 58,65 zł i wezwał pozwaną do zapłaty, a to wobec objęcia od tej daty świadczeń powoda wskazanym podatkiem.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie co do kwoty 255 zł kwartalnie, a to stosownie do zapisów łączącej strony umowy. Sąd I instancji nie podzielił stanowiska reprezentowanego przez powoda, że pozwana była zobowiązana do uiszczenia także podatku VAT od wynagrodzenia określonego w umowie tylko dlatego, że takim podatkiem zostały obciążone wynagrodzenia autorskie począwszy od 1 kwietnia 2011r.

Od orzeczenia Sądu I instancji w części oddalającej powództwo, apelację wniosła strona powodowa, która żądała zmiany wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania w tej części Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania.

Strona powodowa zarzuciła :

1. naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie zapisu § 5 ust. 3 umowy nr (...) z dnia 3 czerwca 2009r. i błędne przyjęcie, że powód nie był uprawniony do doliczenia podatku VAT mimo, że strony w umowie określiły, że wynagrodzenie jest wynagrodzeniem netto.

2. naruszenie prawa materialnego, w postaci naruszenia art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz.U. z 2001 r. Nr 97, poz. 1050 ze zm.) w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 z późn. zm.) w zw. z art. 56 k.c. i 65 k.c. poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji brak uwzględnienia, iż nałożony od 1 kwietnia 2011 r. na działalność strony powodowej podatek od towarów i usług jest elementem cenotwórczym, który z mocy ustawy należy doliczyć do kwoty wynagrodzenia (ceny), w sytuacji, gdy strony w umowie wskazały, iż wynagrodzenie jest wyrażone w kwocie netto, tj. nieuwzględnienie, iż na wynagrodzenie z mocy przepisów ustawy składa się ustalona kwota netto oraz podatek od towarów i usług w obowiązującej wysokości, a w konsekwencji zasądzenie na rzecz strony powodowej jedynie kwoty netto wynagrodzenia, z pominięciem należnej kwoty odpowiadającej w/w podatkowi.

Pozwany nie zajął stanowiska w przedmiocie apelacji .

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji i zważył co następuje:

apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zakres wniosków dowodowych zgłoszonych w sprawie pozwala na dokonanie wykładni umowy jedynie w oparciu o językowe zasady interpretacji, a te nie usprawiedliwiają interpretacji zawartej w zarzutach i uzasadnieniu apelacji.

W szczególności w § (...) ust. 1 umowy ustalono, że zryczałtowane wynagrodzenie autorskie stanowi kwota 255 zł kwartalnie, zaś w § (...) ust.(...) wskazano, że wynagrodzenie autorskie ustalone umową nie obejmuje podatku od towarów i usług (VAT).

W ust. (...) umowy określono, że stawki ryczałtowe będą podlegać zmianie w okresach rocznych z uwzględnieniem średniej zmiany, stosownie do wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ustalonego na podstawie obwieszczeń prezesa GUS w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (za poszczególne miesiące), publikowanym w Monitorze Polskim za okres objęty waloryzacją.

Poza sporem jest i to, że w chwili zawarcia umowy publiczne wynagrodzenie związane z odtwarzaniem na podstawie umowy licencyjnej nie było obciążone podatkiem od towarów i usług.

Oczywiste jest zatem, że wynagrodzenie ustalone w umowie było wynagrodzeniem nie zawierającym obciążeń podatkowych VAT (z przyczyn prawnych) .

Okoliczność ta – wbrew stanowisku powoda – nie uprawnia do interpretacji, że strony przewidując w przyszłości wprowadzenie podatku VAT zgodziły się na doliczenie kwoty podatku do ustalonego wynagrodzenia.

Po pierwsze umowa nie przewidywała, że w przypadku wprowadzenia podatku od towarów i usług to pozwana ma ponosić w całości obciążenie z tego tytułu. Okoliczność, że powód kierował do pozwanego wezwania i doręczał faktury (a zatem rachunki z wyszczególnionym podatkiem VAT) nie oznacza jeszcze akceptacji pozwanego do zmiany postanowień umowy.

Brak bowiem oświadczenia pozwanego i brak czynności konkludentnych (np. akceptacji faktur) wskazujących na choćby dorozumiane przyjęcie , że pozwany wyraził zgodę na doliczenie do uzgodnionego wynagrodzenia stawki VAT i na zapłatę obok określonego wynagrodzenia całego podatku wprowadzonego po zawarciu umowy.

Nadto po zawarciu przez strony umowy licencyjnej, weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, którą dodano art. 8 ust. 2a tejże ustawy, na podstawie którego działalność strony powodowej, jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, została objęta podatkiem VAT. Jednocześnie zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 roku o cenach przez cenę należy rozumieć wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę; w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym. Bez zmiany ceny nie jest możliwe podwyższenie kwoty określonej w umowie. Strony w umowie nie przewidziały automatycznej klauzuli podwyższającej na wypadek wprowadzenia podatku VAT na świadczenie (usługę) stanowiącą przedmiot umowy, pomimo, że ewentualność zmiany wysokości świadczeń w wypadku zmiany stosunków i bez potrzeby zmiany umowy strony przewidywały, o czym świadczy (...) umowy.

Wszelkie inne zmiany w tym także w zakresie podatku VAT winny zatem wynikać z oświadczeń złożonych przez strony pod rygorem nieważności na piśmie (§ 11 umowy). Strona powodowa nie jest zatem uprawniona z woli obu stron, czy z ustawy: do jednostronnej zmiany umowy i żądania od pozwanych zapłaty wynagrodzenia wyższego niż to zostało określone w umowie.

Jest oczywiste, że podatek VAT ma charakter cenotwórczy. Jednakże taki walor tego podatku oznacza jedynie tyle, że sprzedawca towaru czy usługi, kalkulując cenę czy też wynagrodzenie jest uprawniony do wliczania do niej tego podatku. W chwili kalkulowania wynagrodzenia podatek taki nie obowiązywał, a sama nowelizacja ustawy nie powoduje automatycznego podwyższenia kwoty wynagrodzenia określonej w umowie stron o podatek VAT (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 1998-01-23, I CKN 429/97, Opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 1998, Nr 9, poz. 139, str. 47 oraz uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2006-07-21, III CZP 54/06, Opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 2007, Nr 5, poz. 66, str. 13). Podsumowując powołać należy się na wyrok SN z dnia 29 maja 2007 r., V CSK 44/07, lex nr 447467, który to Sąd Apelacyjny w pełni podziela, a w którym to Sąd Najwyższy wskazał, że „ podwyższenie ceny (w znaczeniu określonym w ustawie o cenach) o kwotę podatku VAT, który nie był w niej pierwotnie ujęty, wymaga koniunktywnie zmiany umowy przez czynność prawną obu stron oraz tego, aby przepisy podatkowe statuowały w ogóle obowiązek podatkowy w odniesieniu do tego rodzaju czynności (transakcji)”. Na okoliczności te trafnie zwrócił już uwagę Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 9 maja 2013r. sygn. akt I A Ca 314/13(dotyczącego analogicznej do ocenianej kwestii prawnej roszczenia powoda wobec innej osoby będącej stroną umowy sprzed wprowadzenia omawianego obowiązku podatkowego powoda) .

Apelujący pomija w swych rozważaniach, że konsekwencją wprowadzenia podatku VAT po zawarciu umowy może być poniesienie skutków negatywnych dla obu stron umowy. W szczególności pozwana nie musi być zainteresowana dalszym odtwarzaniem muzyki w lokalu, jeżeli wiąże się to ze zwiększeniem obciążeń finansowych. Okoliczność ta stanowi drugi argument przemawiający przeciwko stanowisku powoda. Kalkulacja związana z relacją określonych

praw pozwanego do odtwarzania utworów chronionych przez powoda posiada walor ekonomiczny i jest pochodną także przychodów także pozwanego, a zatem pozwany winien wyrazić wolę , że godzi się płacić wynagrodzenie zwiększone o całą stawkę VAT.

W sytuacji, w której omawiany podatek jest cenotwórczy, a jednocześnie podatek ów, jako przedmiot obowiązku fiskalnego powoda, sam w sobie nie oznacza automatyzmu w zmianie postanowień umownych, to i obowiązek świadczenia pozwanego nie obejmuje tego, co umowa nie przewidywała (art.354, 353 i 354(1) k.c.).

Po trzecie powód nie jest pozbawiony instrumentów prawnych zarówno co do zmiany umowy wobec zmiany stosunków , jak też zakończenia stosunku ciągłego jeżeli kontynuacja umowy wobec wprowadzenia VAT zagraża jej interesom. Wyjaśnianie tych okoliczności wykracza wszakże poza ramy przedmiotowe niniejszego postępowania.

Mając na uwadze powyższe orzekł Sąd Apelacyjny jak w wyroku na podstawie wskazanych przepisów oraz art.385 k.p.c.